

УДК 349.41

12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право

В.В. Савчак

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14, Україна

vikisavchak@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ, ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОЇ Є МЕЖА НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

Автором досліджено окремі аспекти виконання земельно-технічної експертизи, пов'язаної із встановленням місця знаходження земельної ділянки відносно меж населеного пункту, до якого її віднесено. В статті встановлено нормативну та методологічну основу виконання досліджуваного типу експертизи, проаналізовано проблемні аспекти виконання експертизи, а також сформульовано власні пропозиції щодо здійснення експертизи.

Ключові слова: докази, земельно-технічна експертиза, судовий експерт, межа населеного пункту, встановлення меж в натурі (на місцевості).

Вступ. Служителям Феміди та правоохоронним органам, як правило, для встановлення істини у земельній справі бракує одного доказу, який би підтвердив або спростував факт належності земельної ділянки до земель населеного пункту, до якого її віднесено згідно правовстановлюючих документів.

Мотивація такої необхідності є зрозумілою, адже розташування земельної ділянки, що виділялася в межах населеного пункту, за межами населеного пункту має наслідком порушення ряду норм Земельного кодексу України (далі по тексту – ЗК України) [1], зокрема статей 12, 15¹, 17, 84 та 85. Норми останніх визначають, що органи місцевого самоврядування розпоряджаються землями територіальних громад, якими передусім є землі в межах населених пунктів. Розпорядження землями за межами населених пунктів є компетенцією місцевих державних адміністрацій та Держземагенства України.

Разом з тим, виконання подібної судової експертизи, нормативне врегулювання якої визначене Законом України «Про судову експертизу» [2], супроводжується рядом проблем, основною серед яких є різні просторові площини, в яких визначено місце розташування окремо взятої земельної

ділянки та місце проходження межі населеного пункту, до якого віднесено земельну ділянку.

Зокрема, в проектах встановлення меж населених пунктів, як правило розроблених у 90-х роках минулого століття, відсутні відомості про координати поворотних точок окружної межі того чи іншого населеного пункту. Межі населених пунктів зображені лише графічно, з переліком контурів, що ввійшли до їх складу.

При цьому, визначення місця розташування окремих земельних ділянок з 2000-2002 років масово здійснюється сучасними методами із застосуванням приладів глобальної супутникової радіонавігаційної системи координатно-часового забезпечення GPS та тахеометрами з прив'язкою до державної геодезичної мережі зі складанням каталогів координат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковців, які у своїх дослідженнях приділяли увагу адміністративно-територіальним одиницям умовно можна поділити на три групи. До першої входять ті дослідники, досягнення яких зосереджені на теоретико-методологічному та методичному забезпеченні процесу формування меж адміністративно-територіальних утворень. Сюди відносимо Д.С. Добряка [3], А. Г. Мартина [4], А.М. Третяка [5], О. Краснолуцького та Т.Євсюкова [6] та інших науковців.

До другої групи дослідників слід віднести тих, хто присвятив свої праці юридичним аспектам правового регулювання розмежування земель між собою. Сюди належать, зокрема Д.М. Старостенко [7], О. Беліков [8].

Третю групу дослідників становлять ті, хто в своїх дослідженнях акцентує увагу на технології підвищення точності державної координатної основи, методиці перетворення координат пунктів існуючої локальної геодезичної мережі у загальноземну систему. Такі дослідження знаходимо в роботі І. М. Заєць [9].

Поряд з цим, проблематика вирішення питань, пов'язаних із використанням графічних меж населених пунктів в часи активної реалізації сучасних технологій заслуговує на окрему увагу.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є визначення особливостей виконання земельно-технічних експертиз, за яких підлягає встановленню місце розташування земельної ділянки щодо межі населеного пункту, до якого її віднесено.

Для досягнення поставленої мети автором сформульовано такі цілі:

- встановити нормативну та методологічну основу виконання досліджуваної судової експертизи;
- проаналізувати проблемні аспекти виконання експертизи;
- запропонувати власні пропозиції щодо здійснення експертизи.

Виклад основного матеріалу. Керуючись п. 1.4 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [10], під час проведення експертиз експертами застосовуються відповідні методи дослідження, методики проведення судових експертиз, а також нормативно-правові акти та нормативні документи, а також чинні республіканські стандарти колишньої УРСР та державні класифікатори тощо. Визначення способу проведення експертизи (вибір певних методик, (методів дослідження)) належить до компетенції експерта.

В межах досліджуваного виду судової експертизи в силу динамічних змін норм земельного законодавства важливими є дата або період часу, станом на які необхідно здійснити дослідження. Конкретна дата або ж період часу дозволяють експерту відмежувати для дослідження нормативні положення, що були актуальними на відповідний момент часу.

Згідно норм ст. 173 чинного ЗК України межа району, села, селища, міста, району у місті - це умовна замкнена лінія на поверхні землі, що відокремлює територію району, села, селища, міста, району у місті від інших територій. Межі району, села, селища, міста, району у місті встановлюються і змінюються за проектами землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць [2].

Беручи до уваги приклад Закарпатської області, переважна більшість меж населених пунктів області встановлена у 1990-х роках. Відтак, незважаючи на

дату чи період часу, що досліджуються, для проведення такого роду судової експертизи важливими будуть також положення Земельного кодексу України 1990 року, статті 63-65 якого присвячувалися встановленню меж населених пунктів [11].

Важливість використання саме тих нормативних положень, які діяли на час розробки конкретного проекту встановлення меж населеного пункту зумовлена динамікою законодавчих змін в частині розподілу повноважень між органами влади, що встановлюють межі населених пунктів різного рівня.

Ч. 1 ст. 79 ЗК України визначає земельну ділянку як частину земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування та з визначеними щодо неї правами. Що стосується виникнення прав на землю, то до 2011 року ст. 126 ЗК України передбачала, що право власності на земельну ділянку посвідчується державним актом. З 2011 року редакція статті 126 відсилає до норм Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", згідно положень якого право власності на земельну ділянку реєструється з видачею відповідного свідоцтва та витягу з державного реєстру [12].

Таким чином, нормативну основу виконання досліджуваної земельно-технічної експертизи складає вся сфера земельного законодавства на чолі із ЗК України. Особливості використання нормативної бази моделюють дата встановлення меж населеного пункту, а також дата або період часу, станом на які проводиться дослідження.

Методологія виконання судової експертизи, завданням якої є визначення місцязнаходження земельної ділянки відносно меж населеного пункту, передбачає використання судовим експертом ряду методів, а саме: методу спостереження; методу безпосереднього виміру; методу опису; методу порівняння, в результаті чого здійснюється співпозначення досліджених в натурі фактів та отриманих в результаті ознайомлення з отриманими експертом матеріалами.

Слід зауважити, що метод виміру доцільно проводити шляхом виконання

топографо-геодезичної зйомки із залученням спеціалізованої сертифікованої установи, що в умовах сьогодення є більш ефективнішим та точнішим способом одержання даних, аніж обміри із застосуванням мірної стрічки.

Крім того, з метою встановлення, чи належить досліджувана земельна ділянка до земель населеного пункту, картографічний матеріал проекту встановлення меж відповідного населеного пункту (який виконаний без координування окружної межі) необхідно прив'язати до результатів топографо-геодезичної зйомки земельної ділянки у державній системі координат.

Розділом 4 Методичних рекомендацій по організації і проведенню судово-будівельних експертиз з приводу порушення меж суміжного землекористування визначено, що за загальним правилом, прив'язка меж земельної ділянки здійснюється до постійно існуючих твердих предметів на місцевості, зокрема, ними можуть бути будівлі, споруди, опори лінії електропередачі, дорога з твердим покриттям тощо [13].

Нормативно порядок такої прив'язки чітко не визначений. При цьому, слідуючи п. 3.8 Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500, вибрані в натурі місця для закладання геодезичних пунктів закріплюють тимчасовими знаками (кілками, металевими штирями, обкопуванням тощо) і на них складають абриси з прив'язкою до постійних предметів місцевості не менше ніж трьома промірами [14].

Таким чином, приведеними положеннями закріплено вцілому поняття прив'язки до твердих об'єктів на місцевості.

Так само за аналогією прив'язка межі населеного пункту виконується до тих твердих об'єктів на місцевості, які безпосередньо відображені у проекті встановлення меж та збереглися до цього часу. Такими об'єктами як правило виступають автодороги, інженерні споруди ліній електропередач тощо.

Таким чином, особливість методології досліджуваної експертизи пов'язана з необхідністю проведення топографо-геодезичної зйомки окремо взятої території населеного пункту та твердих об'єктів на місцевості, розташованих поруч, сертифікованою установою.

За офіційними даними Держземагентства України станом на 1 січня 2010 року із 29 835 населених пунктів України встановлено межі згідно із проектами землеустрою щодо встановлення або зміни меж населеного пункту у 19 252 населених пунктах, що становить 64,5 % від їх загальної кількості [15].

В межах Закарпатської області, як інформує Головне управління Держземагентства у Закарпатській області, налічується 609 населених пунктів, серед яких станом на 15 вересня 2014 року необхідно встановити межі у 309 населених пунктах [16].

Таким чином, кількість населених пунктів, в яких межі є невстановленими, як по Україні в цілому, так і в межах окремо взятої області, сягає значної кількості.

Серед причин такої ситуації дослідники О.Краснолуцький та Т.Євсюков називають: відсутність на планово-картографічних матеріалах меж адміністративно-територіальних одиниць, визначених належним чином, та не встановлення їх на місцевості; відсутність зацікавленості органів місцевого самоврядування, а також через недостатнє державне та місцеве фінансування виконання робіт та законодавче неврегулювання встановлення та зміни меж населених пунктів та районів; відсутність цілеспрямованої та виваженої державної політики у сфері земельних відносин [6].

Згідно інформації Головного управління Держземагентства у Закарпатській області крім недостатнього фінансування, низькі темпи виконання зазначених робіт пов'язані з відсутністю генеральних планів населених пунктів [16].

Поряд з цим зауважимо, що наявність проекту встановлення меж у сільській, селищній або міській раді не засвідчує факту, що такі межі є встановленими.

Зокрема, йдеться про фактичні обставини, за яких наявний проект встановлення меж не містить рішення уповноваженого органу влади про його затвердження. Відтак, подібний проект не несе жодних юридичних наслідків за собою. Це впливає з норм чинного ЗК України, та Земельного кодексу 1990

року.

Так, ч. 1 ст. 174 чинного ЗК України врегульовує, що рішення про встановлення і зміну меж районів і міст приймається Верховною Радою України. Згідно ч. 2 ст. 174 Кодексу в редакції, що діяла до 05 серпня 2012 року, рішення про встановлення і зміну меж сіл, селищ приймалися серед іншого обласними радами.

Чинна редакція ч. 2 статті Кодексу передбачає, що рішення про встановлення і зміну меж сіл, селищ, які входять до складу відповідного району, приймаються районною радою, а щодо сіл, селищ, які не входять до складу відповідного району – відповідною обласною радою.

В свою чергу, ч. 4 ст. ст. 63 Земельного кодексу України 1990 року, передбачала, що межа міста встановлюється і змінюється Верховною Радою України. Згідно ч. 3 ст. 65 Земельного кодексу України 1990 року, межі сільських населених пунктів встановлювалися і змінювалися районною Радою народних депутатів.

Таким чином, за відсутності рішення уповноваженого органу влади про встановлення межі несеного пункту, межі такого населеного пункту є невстановленими.

Отже, у разі відсутності юридично встановлених меж у населеного пункту, виконання судової експертизи щодо встановлення факту належності чи неналежності земельної ділянки до складу земель населеного пункту уявляється неможливим.

Проблемним аспектом здійснення досліджуваної судової експертизи є відсутність координат окружних меж населених пунктів.

Автором вище згадано, що межі населених пунктів як правило встановлені графічно, із зазначенням переліку контурів, що ввійшли до складу села, селища чи міста. Поряд цим, межі окремо взятих ділянок за сучасних умов визначають у державній системі координат.

В такому випадку, щоб встановити, як співвідносяться межі досліджуваної земельної ділянки та межі населеного пункту, їх необхідно

співставити в одній просторовій площині, що можливо виконати у два способи – шляхом звірки переліку контурів, включених до території населеного пункту на наявність в ньому контуру, в якому знаходиться земельна ділянка або ж шляхом прив'язки окремих елементів проекту встановлення межі населеного пункту до твердих об'єктів на місцевості.

При цьому, використання першого способу не є актуальним через те, що в такому разі висновки носитимуть орієнтовний характер, а встановити значення похибки не уявляється можливим. Окрім того, інформація про контур, з якого виділена земельна ділянка, як правило відсутня або ж спотворена.

Що стосується другого способу, то виконання такого потребує проведення топографо-геодезичної зйомки приладами глобальної супутникової радіонавігаційної системи координатно-часового забезпечення GPS та тахеометром відповідною спеціалізованою сертифікованою установою, про що автором вже зазначено вище.

Зауважимо, що обидва приведені способи визначення місця розташування земельної ділянки відносно межі населеного пункту не відрізняються точністю, однак іншої можливості у експерта виконати поставлене завдання немає.

Отже, проблему співставлення меж населеного пункту та земельної ділянки в одній просторовій площині можливо вирішити через звірку переліку контурів, включених до складу населеного пункту, або ж шляхом прив'язки межі населеного пункту до твердих об'єктів на місцевості.

Точність є однією із основних вимог, що ставляться до сфери судової експертизи. Відтак, наступною проблемою виконання досліджуваної земельно-технічної експертизи є неможливість отримання достовірних результатів, оскільки має місце відповідна похибка.

Масштаб карти, в якому виконувалося графічне встановлення межі населеного пункту (як правило 1: 10 000), товщина ліній на карті, а також людський фактор (йдеться про точність перенесеної інженером на карту

конфігурації об'єкту) дають підстави для досягнення експертом приблизних висновків в частині відстані земельної ділянки до межі населеного пункту.

Так, згідно положень п. 25 «Основных положений по созданию и обновлению топографических карт масштабов 1:10000, 1:25000, 1:50000, 1:100000, 1:200000, 1:500000, 1:1000000», що діяли до 1999 року, «на топографических картах масштабов 1:10000, 1:25000, 1:50000 и 1:100000, когда они созданы в результате топографических съёмок, средние ошибки в плановом положении изображений объектов и четких контуров местности относительно ближайших пунктов и точек геодезической основы не должны превышать 0,5 мм, а на картах низкогорных, среднегорных и высокогорных районов - 0,75 мм» [17].

Тобто, якщо брати до уваги приклад Закарпатської області, дві третини якої займають гори, то станом на час виконання більшості проектів встановлення меж допускалася похибка до 0,75 мм у масштабі плану, що для креслення меж населеного пункту виконаного у масштабі 1:10 000 становити до 7,5 метрів.

Чергову проблему виконання судових експертиз по встановленню місця розташування земельної ділянки відносно меж населеного пункту вбачаємо у відсутності у судового експерта доступу до інформаційної бази даних про актуальне місце розташування земельних ділянок, межі адміністративно-територіальних одиниць та інших об'єктів Державного земельного кадастру.

Згідно абз. 6 ч. 1 ст. 38 Закону України «Про Державний земельний кадастр» доступ до Державного земельного кадастру надається банкам, центральному органу виконавчої влади, який здійснює державний контроль за використанням та охороною земель, та особам, які в установленому законом порядку включені до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників та Державного реєстру сертифікованих інженерів-геодезистів, і особам, які отримали ліцензії на проведення землеоціночних робіт та земельних торгів [18].

В порядку п. 190 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» від 17 жовтня 2012 р. № 1051, доступ до Державного земельного кадастру в режимі читання може надаватися до відомостей про: 1) геодезичну основу Державного земельного кадастру; 2) картографічну основу Державного земельного кадастру; 3) державний кордон; 4) землі в межах територій адміністративно-територіальних одиниць; 5) землі в межах державного кордону за межами територій адміністративно-територіальних одиниць; 6) обмеження у використанні земель; 7) земельну ділянку [19].

Отже, згідно норм чинного законодавства України у судових експертів навіть відсутня можливість отримати подібний доступ до даних Державного земельного кадастру.

Разом з тим, для реалізації завдань земельно-технічної експертизи відомості про об'єкти Державного земельного кадастру та їх характеристика у вигляді доступу до бази даних є конче необхідними експерту виходячи із наступного.

По-перше, досліджуючи аспекти місця знаходження земельних ділянок експерту важливо знати координати таких ділянок з мінімальними похибками. При цьому, дані документацій із землеустрою не завжди є остаточним варіантом розміщення земельної ділянки. Крім того, внесення змін до даних Державного земельного кадастру також коригує місце розташування земельної ділянки, що становить сферу невідомої для судового експерта інформації. В свою чергу, доступ до даних Державного земельного кадастру надає можливість виконати судову експертизу у відповідності до актуального стану земель, без похибок, що спотворюють досягнуті висновки.

По-друге, навіть користуючись повноваженням на витребування додаткових документів, та витребуваючи необхідну інформацію про земельну ділянку через суд в органах Держземагентства України, судовий експерт не отримає такої.

У відповідності до ч. 1 ст. 38 Закону України «Про Державний земельний кадастр» відомості Державного земельного кадастру надаються державними кадастровими реєстраторами у формі витягів з Державного земельного кадастру про об'єкт Державного земельного кадастру, довідок, що містять узагальнену інформацію про землі (території) та вкопійовань з кадастрової карти (плану) та іншої картографічної документації Державного земельного кадастру.

Однак, жоден із названих документів не містить інформації про точне місцезнаходження земельної ділянки, в тому числі її координати, що необхідно для судового експерта.

Таким чином, єдиний орган влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері земельних відносин та топографо-геодезичної і картографічної діяльності, та здійснює накопичення, аналіз та систематизацію відомостей про земельні ділянки, не уповноважений надавати детальну інформацію про земельні ділянки для цілей судової експертизи, що утруднює її виконання та встановлення істини у справі.

По-третє, доступ судового експерта до інформаційної системи Державного земельного кадастру надасть останньому мобільності в отриманні необхідної додаткової інформації та як наслідок зменшить ризик затягування процесу розгляду справи.

Таким чином, законодавча можливість отримання судовими експертами доступу до інформаційної системи Державного земельного кадастру значно покращить якість виконання експертиз та зменшить загальних строк їх виконання.

Висновки та пропозиції. За підсумками виконаного дослідження щодо особливостей проведення судових експертиз по встановленню місця розташування земельної ділянки відносно меж населеного пункту, до якого її віднесено, приходимо до наступних висновків: дата встановлення меж населеного пункту та дата або період часу, станом на які проводиться дослідження, моделюють нормативно-правову базу, що підлягає використанню

під час проведення судової експертизи; проведення топографо-геодезичної зйомки окремо взятої території населеного пункту та твердих об'єктів на місцевості, розташованих поруч, є обов'язковим етапом здійснення даної експертизи; відсутність юридично встановлених меж населеного пункту призводить до неможливості виконання судової експертизи; основними проблемами здійснення експертизи є: відсутність координат окружних меж населених пунктів; значна похибка при визначенні відстаней; відсутність доступу до інформаційної системи Державного земельного кадастру.

Вважаємо доцільним сформулювати наступні пропозиції щодо виконання експертиз, пов'язаних з визначенням місця розташування земельних ділянок відносно меж населених пунктів: співставлення меж населеного пункту, які визначені графічно, із межами земельної ділянки виконувати шляхом прив'язки межі населеного пункту до твердих об'єктів на місцевості; до числа суб'єктів, які мають право на отримання доступу до інформаційної системи Державного земельного кадастру включити судових експертів, спеціальність яких відносить до земельної сфери.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України: за станом на 07 листопада 2012 року [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2002. - № 3. – Ст 27. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. Закон України «Про судову експертизу» від від 25.02.1994 № 4038-ХІІ [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1994. - № 28. – С. 232. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
3. Добрак Д.С. Стан і перспективи розвитку землеустрою в Україні / Д.С. Добряк // Землевпорядкування. - 2002. - N2(6). - С. 22-30.
4. Мартин А. Г. Встановлення меж адміністративно-територіальних утворень: проблеми та напрями їх вирішення/ А.Г. Мартин// Землевпорядний вісник. - № 4. – 2012. – С. 17-23.
5. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: Навч.посібник/ А.М. Третяк. – Київ: ТОВ «ЦЗРУ», 2008. – 576 с.
6. Краснолуцький О., Євсюков Т. Встановлення меж населених пунктів: сучасні проблеми та шляхи їх вирішення/ О. Краснолуцький, Т. Євсюков // Землевпорядний вісник. - № 2. – 2012. – С. 22-27.
7. Старостенко Д.М. Правове регулювання межування земель в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Д.М. Старостенко. — К., 2009. — 21 с.
8. Беліков О. Особливості встановлення меж земельної ділянки [Електронний ресурс]/ О. Беліков//Юстиніан. – 2013. - № 3. – Режим доступу:

<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3955>

9. Заєць І. М. Вдосконалення технології створення координатної основи для забезпечення загальнодержавного картографування України: автореф. дис. канд. техн. наук: 05.24.01 «Геодезія» / І.М. Заєць. — Львів, 2004. — 22 с.

10. Наказ Міністерства юстиції України «Про Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень» від 08 жовтня 1998 року № 53/5: за станом на 22 січня 2013 року [Електронний ресурс]/ Міністерство юстиції України. – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 1998. - № 46. – С. 172. – Режим доступу до тексту: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

11. Земельний кодекс України від 18 грудня 1990 року № 561-ХІІ [Електронний ресурс]/ Верховна Рада УРСР. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради УРСР, 1991. - № 10. – С. 283. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/561-12>.

12. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» від 01.07. 2004 року № 1952-IV: за станом на 01 липня 2004 року [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2004. - № 51. – С. 553. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15/ed20040701>.

13. Звіт про наукову роботу «Методичні рекомендації по проведенню судово-будівельних експертиз з приводу порушення меж суміжного землекористування» [Електронний ресурс]/ С. Трошин, А. Чайка, О. Конченко та ін. – Режим доступу: <http://expertks.ipb.su/index.php?act=ST&f=18&t=210>.

14. Наказ Головного управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України «Про затвердження Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА-2.04-02-98) від 09.04.98 № 56: за станом на 28 вересня 1999 року [Електронний ресурс]/ Головне управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України. – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 1998. - № 29. – С. 173. – Режим доступу до тексту: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0393-98>.

15. Держкомзем інформує про проведення робіт з інвентаризації, розмежування земель і встановлення меж населених пунктів [Електронний ресурс] / Держземагентство України. - Режим доступу до тексту: <http://dazru.gov.ua/zemleustrii-ta-okhorona-zemel/zemleustrii/95317-derchkomzem-informue-pro-provedennya-robit-z-inventaryzaciyy-rozmehuvannya-zemel-i-vstanovlennya-mech-naselenyh-punktiv.html>.

16. Встановлення меж населених пунктів області – одне з першочергових завдань землевпорядників [Електронний ресурс] /Головне управління Держземагентства у Закарпатській області. - Режим доступу до тексту: http://zemreszak.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=957:2014-09-15-07-46-04&catid=2:2010-10-20-19-51-05&Itemid=1.

17. Приказ Главного управления геодезии и картографии при Совете Министров СССР «Основные положения по созданию и обновлению топографических карт масштабов 1:10000, 1:25000, 1:50000,1:100000, 1:200000, 1:500000, 1:1000000»: за станом на 01 вересня 2013 року [Електронний ресурс]/ Главное управление геодезии и картографии при Совете Министров СССР. – Режим доступу до тексту: <http://meganorm.ru/Index2/1/4293849/4293849307.htm>.

18. Закон України «Про Державний земельний кадастр» від 07.07.2011 № 3613- VI: за станом на 08 серпня 2012 року [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2012. - № 8. – С. 348. – Режим доступу до тексту: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3613-17>.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» від від 17 жовтня 2012 р. № 1051: за станом на 10 грудня 2014 року [Електронний ресурс]/ Кабінет Міністрів України. – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 2012. - № 89. – С. 183. – Режим доступу до тексту:

ОСОБЕННОСТИ ВЫПОЛНЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ, ПРЕДМЕТОМ ИССЛЕДОВАНИЯ КОТОРОЙ ЯВЛЯЕТСЯ ГРАНИЦА НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА

Автором проанализированы отдельные аспекты выполнения земельно-технической экспертизы, связанной с установлением места нахождения земельного участка относительно границ населенного пункта, к которому она отнесена. В статье установлена нормативная и методологическая основа выполнения исследуемого типа экспертизы, выделены проблемные аспекты выполнения экспертизы, а также сформулированы собственные предложения по осуществлению экспертизы.

По результатам проведенного исследования достигнуто выводов, что основными проблемами осуществления исследуемой судебной экспертизы являются: отсутствие координат окружных границ населенных пунктов; значительная погрешность при определении расстояний; отсутствие доступа к информационной системе Государственного земельного кадастра.

Среди предложений по усовершенствованию исследуемой судебной экспертизы автором выделено необходимость отнесения судебных экспертов, специальность которых относит к земельной сфере, в число субъектов, которые имеют право на получение доступа к информационной системе Государственного земельного кадастра.

Ключевые слова: доказательства, земельно-техническая экспертиза, судебный эксперт, граница населенного пункта, установления границ в натуре (на местности).

FEATURES OF IMPLEMENTATION LAND-TECHNICAL EXPERTISE, WHERE THE SUBJECT OF THE RESEARCH IS THE BORDER OF THE LOCALITY

The author analyzes some aspects of the land-technical expertise, which means establishing the location of the property to the border of the locality, to which it belong. The article determines normative and methodological framework of performance Land-technical expertise, establishes gaps in implementing this type of expertise and includes suggestions the author of the publication

The results of the research allow to obtain the conclusion that the main problems of implementation the land-technical expertise are: lack coordinates boundaries of settlements; significant error in determining distances; lack of access to the information system of the State Land Cadastre..

Among the proposals to improve the land-technical expertise, which explored, the author highlighted the necessity of giving to court experts, that works in land area, the possibility for access to the information system of the State Land Cadastre.

Key words: proof, land-technical expertise, forensic expert, the boundary settlement, establishing boundaries in nature (on ground).